

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. (a) Ex gestis Romanorum Pontificum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

TITULUS IV.

De Clericis non residentibus in Ecclesia
vel præbenda.

CAPVT I.

Ex Concilio (a) Sardicensi.

NON liceat Episcopo de civitate sua transire ad aliam. Manifesta est enim (b) causa pro quo facere hoc attentat. Cùm nullus sit inventus Episcopus, qui ad minorem de majori civitate transiret,

NOTÆ.

1. (a) *Sardicensi* Can. 1. ut legitur apud Burchardum lib. 1. Decret. cap. 79. Ivonem p. 5. cap. 185. & in 1. collect. sub hoc tit. cap. 1. & apud Antonium Augustinum lib. 4. epist. tit. 27. cap. 17. ex quibus codicibus constat primò, canonem hunc mutilum referri in hac sexta collectione, cùm desit Offi Episcopi Cordubensis propositio, prout refertur in dicto can. 1. in illis verbis: *Offi Episcopus dixit: Non minus mala consuetudo, quam perniciofa corruptela funditus eradicanda est, ne cui liceat Episcopo de sua civitate ad aliam civitatem transire. Manifesta est enim causa, quâ hoc facere tentant, cùm nullus in hac re inventus sit Episcopus, qui de majore civitate ad minorem transiret. Unde apparet, avaritia eos ardore inflammati, & ambitioni fervore, & ut dominationem exerçant. Si ergo omnibus placet huiusmodi pernicios, austerius vindicetur, nec laicam communionem habeat qui talis est. Universi dixerunt: Placet. Offi Episcopus dixit: Etiam si talis aliquis existerit temerarius, ut forsi-*

tan excusationem afferat, quod populi litteras acceperit, cùm manifestum sit praemio, & mercede paucos, qui fidem sinceram non habent, potuisse corrumpi, ut clamarent in Ecclesia, & ipsum petere viderentur Episcopum; omnino has fraudes demandasse arbitror, ita ut nec laicam communionem in sine accipiat talis. Quod si vobis omnibus placet, statuite. Universi dixerunt: Placet. Quæ posteriora verba reperuntur in cap. 2. de elect. ubi ea exposui. Secundò textum hunc potius compilari debuisse sub titulo de translat. Episcop. Præsens canon maximè factus est contra Eusebium prius Beryti, postea Nico-medie, & Constantinopolis Episcopum, ut apparet ex epistola synodali Alexandrinorum apud Athanasium apolog. 2. ut notavit Dartis in 15. dist. fol. 90. Concilii Sardicensis historiam dedi in dicto cap. 2.

(b) *Causa.* Ambitio videlicet, ut ex sequentibus verbis constat; quæ procul abesse debet ab his translationibus, ut latè probavi in 1. de translat. Episc.

CAPVT II.

(a) Ex gestis Romanorum Pontificum.

(b) **L**EO III natione Romanus, consilio (c) Lotharii, & Ludovici Imperatorum, sanctam & venerandam LXVII. Episcoporum in Ecclesia beati Petri Synodum congregavit. In hac Synodo Anastasius presbyter Cardinalis tituli B. Marcelli ab (d) omnibus canonicè est (e) depositus, eo quod parochiam suam per annos quinque contra canonum instituta deferuit, & in alienis usque hodie demoratur.

NOTÆ.

1. (a) *EX gestis.* Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. & rectè; nam textus iste transcriptus est ex veteri codice, quod dicebatur Compendium historicum, & gestarum rerum; ex quo verba huius textus retulit Baronius tom. 10. anno 853. & ferè eisdem verbis idem narrat Anastasius Biblioth. anno 853. in Leone IV. illic: *Inter hæc verò, quæ superius scripta sunt, cepit crebrò nominatus sanctissimus Præsul de singulis Ec-*

clesiarum Rectoribus, videlicet Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, atque omnium Christianorum militia curam, sollicitudinemq; habere præcipuam. Volens itaque sicuti & factum est, ex prisca auctoritatis normam præponere, Christo iuvante normam, qualiter unusquisq; eorum vitam castam & sobriam duceret; & Deo, cui semper irreprensibiliter famulatum debemus impendere, in omnibus complaceret; tunc demùm sancti ei Spiritus gratiâ revelante unâ cum consilio serenissimorum Lotharii, & Ludovici Imperatorum, anno Imperii eorum quinto & trigésimo.

gestino, atque Pontificatus jam dicti Presulis septimo, mensis Decembris, die 8, indictione secunda, sanctam Synodum congregavit. In quam ipse Catholici, & Apostolici viri, quam & alium eo sexaginta, & septem Episcopi refederunt. Ex quibus quatuor Episcopi ab Imperatoribus designati, Joseph Eporegensi, Nottingo Brixienfis, Petrus Spoletinus, & alius Petrus Aretinus: inter quos etiam Paulus Diaconus, sancte Ravennatis Ecclesie residens, vicem tenens Joannis Archiepiscopi sui, abique Presbyteri, & Diaconibus, & Clero sancte matris Ecclesie. Et tunc coram omnibus quadragesima & duo capitula, que profecto ad salutem, & lucrum omnium christianorum hominum pertinere noscuntur, per Diacones sancte, & universali Ecclesia Sedis sui precipi. Quae etiam capitula, ut in futurum ab omnibus illibata serventur, post cetera decreta Pontificatus in sanctis canonibus fuisse adscribi. Quatenus omnes Episcopi hujus auctoritatis exemplum ante oculos habeant, & suos possint melius instruere, & erudire subiectos. In hac denique post cetera Synodo Anastasius Presbyter Cardinalis tituli S. Marcelli, ab omnibus canonicè est depositus, eo quod parochiam suam per annos quinque contra canonum iustitiam deseruit, & in aliena usque hodie demoratur. Quis enim neque ad duo pro eo congregata Concilia venire vellet, neque per Apostolicas epistolas, neque per tres vocatus Episcopus, Nicolaum videlicet, Patronacium, & Joannem, idem merito uno consensus, secundam quod de talibus in sacris continetur canonibus, eam sancta Synodus deposuit, & sacerdotali honore privavit. Anno, mense, die, & indictione superius adnotata. Et hæc Anastasius. Unde ex eodem libro citatur textus in cap. Agatho 21. 63. dist. Ut autem plenè hujus damnationis historia comprehendatur, libet transcribere acta ipsius Synodi super hac damnatione, quæ ex illo veteri codice refert Baronius tom. 10. annal. anno 853. num. 84. in hæc verba: Imperantibus Dominis piissimis, perpetuis Augustis, Lothario à Deo coronato, pacifico & magno Imperatore, anno trigésimo septimo; sed, H. Ludovico à Deo coronato, ejus filio novo Imperatore, anno quinto, mensis Decembris, die octava, indictione secunda, in civitate nova, cujus vocabulum Leonina est, intra Ecclesiam, ubi corpus beatissimi Petri Apostolorum Principis conditum est: Leo Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus Missis sacratissimorum Imperatorum filiorum nostrorum Joseph Eporediensis Ecclesie Anastasi, seu Petro Spoletine, itemque Petro Aretinæ Ecclesie Episcopo, ac Nottingo Episcopo Brixienfis, universæque sanctæ Synodo hæc pariter congregatæ. Quod bene, ac pleniter nobiscum simul fratres charissimi, scitis, nunc iterum dilectioni vestre cognitum esse volumus; quoniam inligante ac suadente diabolo, Anastasius presbyter Cardinalis noster, quem nos in titulo beati Marcelli martyris atque Pontificis ordinavimus, contra statuta Patrum propriam Ecclesiam deserens, ecce jam per quinquennii tempus, in alienis parochiis, id est, Aquilejensibus, velut ovis errans, degere, ac temerè inhabitare presumpsit: quem etiam auctoritate suffulti canonica, Apostolicis litteris per tertiam & quartam vicem vocavimus. At ubi redire distulit, congregatis Episcoporum Conciliis, cum eum non potuissimus videre, vel habere specialem præsentiam; communi eum decreto san-

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

cta communione privavimus. Volentes siquidem per hujus excommunicationis censuram ad gremium sanctæ, à quo discesserat, matris Ecclesie personam reducere, juxta illud decimum sextum sancti magni Concilii Nicæni capitulum; in quo omnis necessitas presbyteris à propria Ecclesia discedentibus imponi præcipitur ac promulgatur: sed Apostolica monita, sanctique Concilii pro nihilo ducentes, erroris irretitus caligine, redire nullatenus voluit. Postmodum verò Ravennæ nobis cum piissimo, invictoque domino H. Ludovico Imperatore, spirituali filio nostro degentibus, ejus clementiam exoravimus, ut eundem presbyterum ad nos, suamque Ecclesiam reverti juberet. Quod omni alacritate nostro repromisit perficere Pontificum, diem constituentem, atque denuntians, in quo eum remeate sanciret. Missos etiam Majestatis suæ nobiscum reliquit, Nottingum Brixientem, & Apulysum Illustrum Comitem, qui revertentem illum nostro conspectui præsentarent. Quos expectantibus illic nobis ad diem statutum, & ultra, prædictus presbyter non advenit. At eundem Missi illum nobis repræsentare non posse professi sunt. Post transactum autem placitum, dum eum mandatis nostris temerè renitentem contempserimus, ita ut neque jussis Apostolicis obedire voluisset, neque sanctionis venerandi Concilii observatorem se, à quo sancta communione privatus existeret, exhibuisset, & plurimos sua læsione pestifera maculasset; quin & Domini Lotharii præstantissimi Imperatoris decreto redire jubenti, pertinacia suæ intemperantia restitisset: ne ulterius suo exemplo Ecclesiasticus ordo confunderetur, & christianitatis religio profanaretur; anathematis eum vinculo cum sacerdotum nostrorum consensu innotavimus. Ibi etiam præsto fuerunt idem dictus Nottingus Brixienfis Episcopus, & Adalgisus Illustris Comes, prædicti Missi Domini H. Ludovici serenissimi Imperatoris. His ita peractis, Ravennæ remeantes, advenimus Romam; ipseque jam factus presbyter cum Missis Imperialibus pervenit Clusium. Ad quem tres venerabiles Episcopos nostros cum vocationis litteris destinavimus, Nicolaum videlicet, Patronacium, & Joannem, monentes eum tam per se, quam per epistolas, quas ei per eosdem mandavimus, ut die quinto decimo mensis Novembris huius secundæ indictionis ad generalem Synodum absque omni dilatione vel mora occurrere debuisset: ille autem, ut semper, ita & nunc, in sua inquietudine, atque audacia perseverans, venire (ut omnes modò nobiscum cernitis) distulit, atque contempsit. Nos post tantas vocationes, tantoque labores, quos unà vobiscum pro eo tribuimus, quid aliud nunc facere, vel agere possumus, nisi ut Canonum promulgationem, in illius indisciplinam mentem, vobiscum venerabilibus Imperialibus Missis charissimis in Christo fratribus, nec non cum cæteris Episcopis, atque Presbyteris, ac Synodo residentibus, atque stantibus Diaconibus, atque reliquo Clero, in eum communitè inferamus, quæ de talibus in tertio Antiocheni Concilii capitulo luce clariùs continetur? At omnes Episcopi in sancta Synodo residentes dixerunt: Vestre Sanctitati, si placeat, veniant in medium venerabiles Episcopi, per quos cum vestris Apostolicis litteris accersiti

I decrevi

deceperis. Illico surrexere, Nicolaus videlicet, Patronachus, & Joannes Episcopi, & coram omnibus voce clara dixerunt: Nos secundum jussionem Beatissimi Praefuli nostri praesentialiter verbis & litteris eum vocabimus, quarum exemplaria, ten (ut cernitis) in manibus, & si vobis placet, legantur. Sancta Synodus dixit: Legantur. Tunc relecta sunt per Theodorum notarium & scribarum sanctae Romanae Ecclesiae, in quibus continebatur ita, Leo Episcopus, servus servorum Dei, Anastasio excommunicato. Cum spiritualibus te nostris procreatum visceribus noscimus, de tua deceptione quotidie ingemiscimus, qui sine matris tuae progressu, erroris irretitus caligine, alienis parochiis, vel regionibus immorari contra praecipua Patrum, Canonumque sanctionem non dubitas. Revertere igitur salutisque incedere summopere callem procura: te ne vana spes decipiat, caducaque adulationes subvertant; sed e terrenis mentem actibus erige, ad ea quae superna, infinitaque permanent, inquisibili intuitu anhela. Memento quia salutem tuam cupimus animae, corporisque videre, Et ne te diabolicae insidiae concludant, omnipotentis Dei semper clementiam exoramus. Praeterea Apostolicis tibi praecipimus litteris, jam quinquennii tempus huc & illuc latitando, velut anguis, discurrerent, ut ad Concilium, quod quintodecimo congregaturum finis die Novembris expectata futura secunda hujus indictionis, praesentate te omni occasione deposita procures, ut causam tuam cum Venerabili Coetu sanctae valeamus congregationis subtili ventilare intuitu, & humanius tuam conversationem tractare. Si autem neglexeris quod praecipimus, ampliori te vinculo innodamus. Nam multis modis te reprehendimus, ac reprehensibilem judicamus, quia ad duo pro te congregata Concilia occurrere distulisti, sicut hi praesentes Nicolaus, Patronachus, atque Joannes venerabiles Episcopi nostri, per quos te nunc auctoritate canonica jussimus evocari, ore proprio indicabunt. Si autem constituto tempore ad praedictum Concilium venire neglexeris, sub excommunicatione, & anathemate, modis omnibus decernimus te esse mansurum. Sancta Synodus interea (dixit) requiratur saepedictus Anastasius Presbyter excommunicatus, utrum venerit, an non. Requisitus minimè est inventus. Tunc sanctissimus Papa Imperialibus superius jam dictis Missis dixit: Cur nobis, sanctoque Concilio secundum Imperialem epistolam jam dictam non praesentatis Presbyterum? Ipsi autem affirmantes, dixerunt: Nos enim secundum praecipionem Domini, magnique Imperatoris reducere, vobisque praesentate maluimus, sed minimè illum invenire potuimus. Mox autem omnibus Episcopis ipse insignis ac beatissimus Praeful dixit: Quid vobis de his videtur? Univeris Episcoporum ceteris respondit: Imperialis (si vobis placet) epistola telegatur. Et cum relecta fuisset, in ea inter caetera repertum est ita: Vestrae denique Serenitatis industria cognoscat de Anastasio Presbytero, cur ad vos non pervenerit, nostro satis animo displicuisse, quem nunc per clarissimos Missos nostros, Joseph videlicet Reverendissimum Episcopum, atque dilecti filii nostri H. Ludovici Archiepiscopum, nec non

& Petrum sanctae Sedis Spoletinae Venerabilem Episcopum, & Aldegisum Illustrum Comitum nostrum praesentialiter vobis mitimus; quidquid canonice & secundum Deum super illum vestra deliberaverit sententia, nihil contradicentes: tantum sollicitè cavere, ac prudenter tractare curate, ne hoc factò divina voluntas offendatur in aliquo. Tunc venerabilis, praecipuus Praeful, omnibus residentibus Episcopis & Presbyteris, stantibusque Diaconibus, & cuncto Clero, dixit: O beatissimi fratres, quid vestra beatitudo de crebro dicto Presbytero, qui tanta, ac talia, & tam enormiter contra Patrum regulas atque statuta pergit? Mox omnes Episcopi unanimiter dixerunt: Quid aliud arbitrari, aut profere valemus, nisi ut sancti Patres, qui Antiocheno Concilio residentes tertio capitulo promulgaverunt, & inviolabiliter statuerunt? his verbis: Si quis presbyter parochiam propriam deserens, ad aliam properaverit, deinde omnino demigrans, in alia parochia per multa tempora nititur immorari, ulterius ibidem non ministret; maxime si vocanti suo Episcopo regredi ad propriam parochiam, & commorari, obedire contemserit. Quod si in hac indiscipline perdurat, à ministerio modis omnibus amoveatur; ita ut nequaquam locum restitutionis inveniat. Quam promulgationem in eum (si vobis placet) presbyterum inferimus, & propriis manibus roboramus. Praeful Summus respondit: Placet. Tunc elevans se ipse preclarus Pontifex de sede sua, ait: Anastasium jam nuper excommunicatum, Cardinalem presbyterum tituli sancti Marcelli, qui propriam parochiam relinquens in aliena per multa tempora nititur immorari, à sacerdotali ministerio modis omnibus removemus, ita ut locum restitutionis nequaquam inveniat. Si quis autem contra hanc definitionem nostram quocunque tempore agere praesumpserit, aut eum restituere in sacro officio tentaverit, sit ei à Sanctis Patribus, & à nobis omnibus anathema. Post haec omnes Episcopi in eadem Synodo residentes, unanimes dixerunt: Et nos sic judicamus, sicque irrefragabiliter statuimus. Et subscripsere Episcopi numero sexagintaseptem. Ex his & aliis historicis illius saeculi narrat historiam hujus textus Michael Roufelius lib. 2. hist. Pont. jurisd. cap. 10. num. 9.

(b) Leo III. Hæc verba pro epigraphe apposuit Raymundus, cum legendum esset, Leo IV. in praedicta Synodo. Leo autem IV. monachus fuit Benedictinus, consecratus anno 841. ut referunt Baronius & Coriolanus in eodem anno, Ludovicus à Sancto Carolo in Bibliotheca, verbo Leo IV.

(c) Lotharius & Ludovicus. Lotharius est filius Ludovici Pii, & Ludovicus nepos ejusdem Ludovici Pii, ex Lothario, quorum frequens mentio fit à Gratiano in distict. 63. Igitur consilio Lotharii, & Ludovici Patris, & filii celebrata fuit praesens Synodus.

(d) Ab omnibus. Id est, Episcopis 67. simul cum Romano Pontifice; unde cessant omnia quae à repentibus in praesenti haesitantur, quomodo videlicet Cardinalis potuit deponi absque auctoritate Romani Pontificis, cum praesens

scens depositio presente ipso Leone IV. facta
 est.
 (c) *Depositi.* Non tamen simul excommu-
 nicatus fuit, quia Dominus non vindicavit bis
 in idipsum, ut probat Turrianus *lib. 1. contra*
Mogaburg.

COMMENTARIUM.

Pro hujus textus expositione, ut ejus veram in-
 terpretationem assignemus, aliqua de Cardi-
 nalibus, eorum origine, & officio præmittere ope-
 ra pretium duxi. Primum sciendum est, Cardinales
 ita dictos fuisse à cardine, ut docuit Anacletus Pa-
 pa, qui vixit circiter annum Christi 180. relatus in
 cap. sacro-sancta 22. dist. à quo acceperunt Patres
 Concil. Babil. sess. 23. ibi: Sicut nomine, ita re ipsa
 cardines sunt: saper quos officia universalis Ecclesia
 versantur, & insistentur. Nomen hoc jam repeti-
 tum in Synodo Romana sub Sylvestro, anno 324.
 cap. 6. imò & in Nicæna Synodo, relata in cap. Pre-
 sul. 2. q. 4. Illustrant Baronius anno 112. num. 9. Bel-
 larmius in apolog. ad Reg. Anglie, cap. 4. Wol-
 fangus Lat. de reprob. Roman. lib. 2. cap. 2. Cohelms
 in not. Cardin. cap. 2. P. Serlogus in Cantica tom. 3.
 sig. 31. cap. 5. Petrus Gregor. lib. 15. synag. cap. 4.
 Borell. in summa decis. 1. part. tit. 5. Michael Rouf-
 selius de monar. eccles. 2. p. lib. 4. cap. 11. & 12. plu-
 res relati à Solorzano tom. 1. lib. 2. cap. 24. num. 92.
 & lib. 3. cap. 2. num. 28. Juretus ad epist. 131. Juvo-
 nis, Salmalius de primatu Papa cap. 1. doctè Jacob.
 Gothofredus in l. 7. C. de susceptioribus, in Theodos.
 Villaroel. tom. 1. regim. Eccles. quæst. 4. art. 3. Joan.
 Datis de beneficio sect. 1. cap. 2. Caballutius in not.
 Concil. fol. 616. Cardinalatus originem à jure divino
 repetit Jacobatus de Conciliis lib. 1. art. 1. num.
 244. Paleotus de sacro consistorio membr. 5. cap. 11.
 Turrisrem. lib. 2. de Ecclesia cap. 80. & 81. Borell.
 Alban. & alii relati à Barbosa de jure eccles. lib.
 2. cap. 3. num. 5. Fr. Juan. de la Puente conveniencia
 de las dos Monarchias, lib. 2. cap. 3. s. 2. Solorzanius
 tom. 1. lib. 3. de jure Indiar. cap. 2. num. 28. Fr. Anto-
 nius Perez Benedictinus in pentateuco fidei, de
 Conciliis cap. 8. Macedo de clarib. Petri lib. 4. cap.
 8. fol. 577. Bellarm. in apolog. cap. 4. fol. 36. Ger-
 monius lib. 7. sac. cap. 6. Bulengerus de imper.
 Rom. in appendice, fol. 27. de titulo Eminentia,
 Ramirez de Prado in notis ad epist. primam Julia-
 ni, Cerdà in advers. cap. 94. num. 2. pro quibus
 faciunt testimonia Innocentii III. in cap. per ve-
 nerabilem, 23. qui sitis sint legit. ibi: Sunt autem sa-
 cerdotes Levitici generis fratres vestri, qui nobis iure
 Levitico in executione sacerdotalis officii coadjutores
 existunt. Quem laudat Eugenius IV. in consuet. 15.
 s. 4. quæ reperitur tom. 1. Bullar. pag. 282. ubi
 de Cardinalibus agens ait: Etsi huius dignitatis
 nomen, quod modo in usu est, ab initio primiti-
 ve Ecclesia non ita expressum fuit, officium tamen
 ipsum à B. Petro, ejusque successoribus institutum
 evidens invenimus. Immo, ut inquit Innocentius III.
 ex veteri Testamento iussu Dei traxit originem; asse-
 rit enim ipse, quod Deuter. 17. dicitur, ut pro
 difficultate, & ambiguitate iudicii accedatur ad
 sacerdotes Levitici generis, & iudicem, qui fuerit
 in illo tempore, & obediat in ipsorum iudicio, &
 qui præsent loco quem Dominus elegerit; de summo
 Pontifice intelligendum esse, & fratribus eius, id est,
 S. R. E. Cardinalibus, qui ex jure Levitico in exe-
 cut. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

cutione sacerdotalis officii coadjutores existunt. Pro-
 sequuntur Ciaconius in vita S. Iginii, Lælius Cæ-
 cus lib. 1. de reprob. tit. de stat. Cardin. num. 2.
 Cironius ad hunc. Kochier in face hist. cent. 2.
 cap. 57. licet alii congeiti ab Hurtado tom. 1. de re-
 sid. resol. 5. num. 1. tenuerint Cardinalium offi-
 cium tantum à jure Ecclesiastico provenire. Eo-
 rum dignitatem sublimem commendavit Petrus
 Damianus lib. 1. epist. 20. ibi: Quid tibi vide-
 tur de Cardinalibus Episcopis? qui videlicet & Ro-
 manum Pontificem principaliter eligunt, & quibus-
 dam aliis prerogativis, non modo quorumlibet Epi-
 scoporum, sed & Patriarcharum, atque Primatum
 omnia jura transcendunt? Anulphus Legovienf.
 epist. ad Cardinales Romanæ Ecclesie, de elect. A-
 lexand. III. ibi: Electos singulariter ex omni car-
 ne, per quos fides veritas, per quos forma iusticia,
 per quos Ecclesia libertas incognita conservetur.
 Sixtus V. in Bulla, quæ incipit, Postquam verus,
 edita anno 1586. ibi: Cum itaque veri cardines
 sint, & clarissima Ecclesia luminis, templi Deciba-
 ses, firmamenta, & columnæ Christianæ Repub-
 licæ, &c.

Secundò sciendum est, Cardinales jam à prin-
 mis Ecclesiæ temporibus in triplici fuisse gradu,
 Episcoporum videlicet, Presbyterorum, & Dia-
 conorum; & ut Episcoporum Cardinalium ori-
 ginem & rationem agnoscamus, sciendum est,
 quinque fuisse in urbe majores & præstantiores Ec-
 clesiæ ordinatas; nempe S. Salvatoris Lateranensis,
 à loco nunc sancti Joannis; sancti Petri, sancti Pau-
 li, sanctæ Mariæ Majoris, & sancti Laurentii ex-
 tra muros; quibus in Ecclesiis Summus Ponti-
 fex per scriptum sacra non raro perolvebat; ut-
 que decentius, & majori cum majestate id fie-
 ret, septem sibi Episcopos ex vicinioribus oppi-
 dis scivit, qui post prætam Pontifici assi-
 stentiam singulis hebdomadæ diebus, singu-
 li etiam, præsentè, vel absente Papa, super
 Aram præteram Ecclesiæ Lateranensis divina
 celebrabant mysteria. Ut autem sunt septem
 hebdomadæ dies, qui rursus finitâ hebdomadâ
 in seipsos redeunt; ita septem Episcopi, ut lu-
 præ, lecti, omnes per singulos dies singuli ce-
 lebrantes hebdomadam explebant, atque ob
 hanc causam septem hi Episcopi postea Car-
 dinales, id est, Principales dicti sunt, Panvi-
 no teste, addendo horum institutionem ve-
 rustissimam esse; siquidem in vita Stephani
 Papæ IV. qui III dictus est, creatusque Pon-
 tificis anno salutis 788. apud Anastasium Bi-
 bliothecarium ita scriptum invenisse ait: (Hic
 constituit, ut omni die Dominico à septem Epi-
 scopis Cardinalibus hebdomadæ, qui in Eccle-
 sia Sancti Salvatoris observant Missarum so-
 lennia, ea super Altare B. Petri celebrarentur,
 & Gloria in excelsis Deo, cantaretur super ru-
 gas, per quas ingrediuntur ad Altare, ubi ima-
 gines in frontispicio constitutæ sunt, &c.)
 Fuere autem hi septem, primus Okenfis Epi-
 scopus Cardinalis; secundus Sylvæcandidæ,
 aliàs SS. Rufinæ, & Secundæ; tertius S. Hip-
 polyti, aliàs Portuens; quartus Sabinus; quin-
 tus Prænestinus; sextus Tusculanus; septi-
 mus Albanus. Circa Presbyteros Cardinales
 etiam sciendum ex Divum Petram Aposto-
 lorum Principem ex fidelibus quosdam senio-
 res viros, ac probatè vitæ instituisse, ex quibus

De Cardi-
 naliis gra-
 ditur.

LIBRARY
 OF THE
 UNIVERSITY OF
 TORONTO

ram Presbyteros, quam Diaconos consecra-
vit, quorum opera tam ipse, quam ejus suc-
cessores, crescente in dies Ecclesia, uterentur;
Presbyterique commississe, ut sacramenta
populo administrarent; Diaconis vero ut illis
ministrantibus adessent, viduisque, pupillis,
& aliis fidelibus egenis subvenirent, injunxisse;
& cum numerus Presbyterorum incertus esset,
D. Petri successores pro temporum varietate
diversum eorum numerum statuerunt. Evaristus
anno Domini centesimo urbis regiones in titu-
los, vel parochias divisit, & in eis singulos
Presbyteros ut sacramenta administrarent, po-
pulumque edoceret, constituit. Higinus vero
Pontifex, creatus anno 138, plures Presbyte-
ros in quolibet titulo, seu Ecclesia ordinavit,
ex quibus qui praeerat aliis, Presbyter Cardi-
nalis dicebatur, ut referunt Panvinus *de septem
Ecclesiis cap. 2.* Lælius Cæcus *ubi supra, cap. 28.
num. 1.* Dionysius anno 260. Evaristi exem-
plum secutus, limitibus affixis singulis titulis,
etiam Presbyteris curam Cameteriorum adju-
xit. Marcellus anno 304. ut facilius baptisma
ministraretur, 25. titulos, quasi dioceses in
urbe constituit. Panvinus *ubi proxime*, Ciaco-
nius *in vita Marcelli.* D. Sylvester alios tres ti-
tulos adjuvit & ita 28. Cardinales ordina-
vit, quorum Ecclesias referunt luculentius,
& eorum seriem usque ad nostra tempora pro-
sequuntur. Chyffaneus *in catalog. 4. p. consider.
12.* Cohelius *in notitijs Cardin. cap. 6.* Succe-
dunt Diaconi Cardinales, quorum origo à tem-
poribus Apostolorum repeti debet; siquidem
in eorum actis *cap. 6.* legimus, septem viros
ordinatos fuisse ad quotidianum ministerium;
quod exemplum secutus Evaristus relatus *in cap.
Diacon. 11. 23. dist.* septem etiam Diaconos
constituit; & cum urbis regiones post inci-
dium Neronis septem essent, Sylvester anno
324. septem Diaconos Cardinales regionarios
septem urbis regionibus assignavit, ut sicut in
eis curatores erant civilia tractantes negotia,
ita etiam essent Diaconi, qui religionem catho-
licam promoverent, & elemosinas à Subdia-
conis collectas erogarent; refert Baronius *tom.
3. anno. 324.* Sed sequentibus sæculis crescente
admodum fidelium numero, auctus fuit etiam
Diaconorum Cardinalium numerus, ut refert
post alios Cohelius *d. cap. 7.* De his, aliisque
ad Cardinalitiam dignitatem spectantibus late
agunt Germonius *de indulgijs Cardinal.* Buseus
de statibus hominum, verbo Cardinalium. Bellar-
minus *lib. 1. de clericis, cap. 9. §. 16.* Jacobatus
de Concilijs lib. 1. art. 12. Valquez *3. p. in 3. par-
tem, dist. 242. cap. 1.* Azor. *p. 2. insit. mor. lib. 4.*

cap. 1. cum sequente. Adamus Contzen. *lib. 6. polit.
cap. 35.* Cretolius *lib. 1. mystag. cap. 16. sect. 1. §.
2.* Hurtado *tom. 1. de resid. art. 5.* & quando rubro
galero usi fuerunt, tradit Vivar. *de veteri mona-
chate, lib. 4. cap. 4. §. 14.* Cellotius *de hierarch.
lib. 4. cap. 8. fuscè Rouffelius lib. 2. hist. Pontif. ju-
risd. cap. 10. per totum.* Beyerlinch *tom. 2. in theatr.
verbo Cardinalis.*

His suppositis, ut ad veram præsentis textus
expositionem perveniamus, etiam sciendum est,
Cardinales ex vi, & natura proprii officii tene-
ri residere eo in loco ubi Pontifex degit, cujus
consilium sunt; ut ita consilio illum juvare
possint: probant Lotherius *de re benef. lib. 1.
9. 8. num. 49.* Barbosa *da potest. Episcopi 3. p.
alleg. 53. num. 12.* Borellus *in summa decif. tit. 10.
num. 8.* Germonius, Flaminius, & alii congesti
ab Hurtado *dicta resol. 5.* Idem Barb. *in cap. ex-
communicatus, num. 6. §. 30. de offic. delegat.*
Garcia *de nobilitate glossa 48. §. 3. a numer. 10.*
Germonius *de indulgijs Cardinal. §. ubi quoad viceris
à num. aded ut Episcopi Prænestrinus, Alba-
nensis & alii, qui Romæ degunt, excusentur à
residencia in proprijs diocesis;* ut probat
late Hurtado *resol. 7. per tot.* ubi doctè exponit
Concil. Trident. *sess. 7. de reform. cap. 2.* Unde
apparet vera ratio præsentis textus; nam cum
Anastafius Cardinalis tituli S. Marcelli, non re-
sideret in proprio titulo, justè ab eo fuit depo-
situs per Leonem IV. in Synodo Romana: sed
an Cardinalis ille abfuisse à propria parochia,
an verò à diocesi, non contentant Interpretes.
Cujacius *hic, Selva de benef. p. 4. quest. 3. num. 5.*
Lotherius *lib. 3. de re benef. q. 27. num. 54* acci-
piunt præsentem textum non de parochia, sed
de diocesi, quam deseruit Cardinalis, mori ex
eo, quod Cardinales jura Episcopalia exercent
in Ecclesijs proprii tituli. Sed rectè Germonius
lib. 1. animado, cap. 17. accipit textum hunc
de Parochia propria deserta. Quæ sententia mi-
rè convenit temporibus Leonis IV. hujus tex-
tus auctoris; nam cum eo tempore Cardinales
in Ecclesijs proprii tituli, ut Parochi sacramen-
ta administrarent, propriè Parochi dicebantur.
Unde credo Anastafium depositum fuisse, non
tam quia ut Cardinalis non resi'ebat Romæ;
ubi erat Leo IV. nec ut ejus consiliarius adfue-
rat duobus Concilijs, ad quæ fuerat vocatus;
quam quia deseruerat parochiam propriam, ut
disertè in præsentì refertur; & neglexerat pro-
prios parochianos, quibus sacramenta non ad-
ministraverat; cum illis temporibus non solum
ut consilium Pontificis, verum & Archipresby-
teri Ecclesiarum proprii tituli Cardinales elige-
rentur.

5.
De resid.
tia Card.
natum.

CAPVT III.

Ex Concilio (a) Lateranensi.

Quia nonnulli modum avaritiæ non ponentes, & diversas dignitates Eccle-
siasticas, & (b) plures Ecclesias parochiales contra sacrorum canonum (c) insti-
tuta accipere nituntur; ut cum unum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi
vindictent plurimorum; ne id de cætero fiat, districtius inhihemus. Cum igitur vel
Ecclesia, vel Ecclesiasticum ministerium committij debuerit, talis ad hoc queratur
persona, quæ residere in loco, & curam ejus per seipsam valeat exercere: quod si
aliter